

Лабуд ДРАГИЋ

ДОК САМ САЊАО ЛЕОНОРУ

Понекад помислим да су жене као градски аутобуси: увек вам се намеће она коју нећете.

Ако, на пример, чекате десетак минута аутобус 31, почећете да ликујете од задовољства кад га спазите на стотинак метара како се обрушава низ стрму улицу поред хотела *Србија*. Ви сте уверени да је то 31 јер тако желите, а можда вам се и жури. Хладан туш зашљуснуће вашу сујету због рђаве прогнозе када на поменутом возилу умотрите број 17, али све ће опет бити у реду јер за десетак минута ви очекујете нови аутобус, а то ће бити онај који желите. И ето га, помала се после непуних пет минута. Али ово постаје помало сумњиво: поново седамнаест! Нека грешка. Но, трећи ће сигурно бити ваш и ево га. Али не: и ово је седамнаест! Ово је већ безобразлук. Четврти, пети. То је катастрофа. Закључите да тога дана на тој линији саобраћа само седамнаестица. Разуме се, у таквим приликама обузме вас гнев или туга — зависно од склопа вашег карактера. Али шта је ваш гнев или ваша туга спрам ћудљивих закона саобраћајног предузећа, спрам ледених чињеница? Остаје вам да размислите: или ћете узети такси, или и даље чекати и надати се бољој будућности. Ако узмете такси спопашће вас додатни гнев који има двоструко оправдање: потрошили сте новац и закаснили. Тако вам је с аутобусима, и мој вам је савет да никад ни у души својој, ни у тескоби своје клети не врећате божанство градског саобраћаја.

Са женама је још теже: док трагате за једном која вам измиче, нека друга вас прати као сенка. На крају ће вас и сустићи ваша верна пратиља и угнездити вам се у недрима; постаће ваша свакодневна мора као кивица, зној или свраб. Таква је била Ева.

Док сам лутао градовима и непознатим пределима трагајући за Леонором, за *Леонором анђеоском* — за мном је пристизала Ева. Где год бих се нашао ту се обретала и она. Узалуд сам је убеђивао да ме остави, да ме се окане јер сам меланхолик, луталица и опасан човек.

»Остави се мене; учини то ради твојих родитеља! Ти заслужујеш доброг младића, радника, домаћина... Човека који не закапњава на посао и који се уредно с посла враћа; човека који воли своју отаџбину и има поверења у војне снаге. Видиш ли да сам без службе и нигде не наставам. Боље ти је удај се за војно лице!«

»Нећу војно лице!« каже Ева. »Обожавам само тебе, волим те баш таквог јер си необичан и безбрижан; у твојим очима види се бескрајна ведрина, увек у себи носиш пролеће. Драг си ми што немаш никаквих ствари и што не чезнеш за богатством, што си слободан као птица у лету!«

Тако ми је шапутала док сам гледао у даљину, присећајући се Леоноре.

»Видиш! И сама кажеш да немам ништа: ни алат, ни тањире, ни мистрију, ни угломер. Додуше, не знам ни како се употребљавају све те толике ствари, али нешто морам имати. Када после много векова раскопавају рушевине и затрпане градове — ништа од људи не нађу сем понеку ствар. А шта ће од мене пронаћи?!... Да имам макар висак. Сви људи понешто употребљавају, доћи ће време да и ја нешто морам... Јуче сретох старог знајца који имаше фрижидер. Људи се на време снабдевају стварима. А ја?! Погледај ме: добро си рекла — као тица у лету.«

Све то беше узалуд. Ева ме није остављала, није се плашила. Често сам је тукао, одузимао јој новац и накит, и уместо да ме напусти она ми се све више дивила.

А ја сам само маштао нећу ли поново срести Леонору.

Готово је са мном, мишљах — јер ваљало је бити врховни нитков и дебелокожац па без гнушања, при чистој свести погледати згужвану женску чарапу. Можда је Ева управо прерушена смрт, мишљах онда.

»Шта је са тобом, женска главо?! Видиш ли да сам opak човек и да окајавам грехе својих предака због чега ми је и предодређена судба гоњене звери. Ноћу ме муче ужасни снови, а дању дневне вести и догађаји. И најзад, ту си ти са тим жмиравим очима и гласом гладне швраке!«

Имала је жмираве очи са зракастим наборима у угловима а поглед јој је носио сету јесењег кишног дана. Због тог молећивог погледа пуног патње обузимала ме је туга. Била је умиљата и лепљива, верна попут сенке. Нисам могао подносити њену доброту и зато сам је опомињао да оде од мене. Њена приврженост ме је вукла ка земљи, отежавала ход, успоравала покрете. У свако доба дана, куд год да кренем — ишла је нечујно за мном. Само би се створила крај мојих ногу, мотрећи ме оним чкиљавим очима над којима се вијорило неколико прамичака косе. И уместо да сањарим о Леонори, да се присећам њених очију и да се препустим лахорастој сети — морао сам смишљати како да се ослободим непожељног пратиоца.

»Остави ме, Евице драга, окрени се на другу страну« говорио сам јој.

»Не, не... никуд ја нећу без тебе«, прошапутала би одмах.

Има људи који, независно од стања свог здравља, делују као да су изанђали, као да су изношени или презимили под снегом. Ти људи каткад знају бити знатно утојени, крупни, броћастии или снажни, али остављају утисак да су саздани од јефтине и слабе грађе. Најчешће су смежураних лица, бледих усана и десни а благе нарави као да су пуњени лимфом и пихтијом. Као да су у тим људима некад раније вршене минијатурне атомске пробе услед чега је од људи остала само кожомра.

Ева је била од те врсте. Тек што би почела да говори, чињаше се да је на издисају: глас јој беше уморан, али се она упорно натезала као да тиме што казује спасава и себе и слушаоце — јер ће већ у следећем тренутку издахнути и завек престати да изговара речи. Док би говорила, потпомагала се рукама подузимајући ваздух одоздо као да целе кудеље извлачи из дубоког бунара. Целе руковети ваздуха подузимала је тим широким завеслајима дотурајући их овамо слушаоцима. Можда је ту врсту покрета она сматрала савршеним изразом отмености и властитим изумом којим се служила само она при опхођењу. Док је извлачила речи из дубоких јама подизала је високо обрве те би јој се ионако узано чело намрешкало а обрве саставиле с косом. Сваким детаљем, и најмањим покретом одавала је утисак крајње изнемоћалости: бледе усне, десни, очи без сјаја и снаге, коса мртвуљава. Била је беживотна попут крпе заборављене у бубњу машине за веш коју случајно проналазе мајстори. Као да немаше ни крви, ни душе у телу, као да то беше само мешина устајалог ваздуха. Припадала је оном свету који с поносом истиче неке своје речи или реченичке конструкције. Најчешће су то одломци офуцаних фраза, поштапалице којих се овакви јадници не одричу целог живота, него се задовољно брчкају у барици властите глупости. Она је волела да каже: *'био је што јосебан силеш околности'* и то беше врхунац њеног језичког умећа. На другом месту у њеном вокабулару кочоперила се реч »перипетије« и она је заузимала почасно место у свакој Евиној реченици. Кад се свега присетим, ни сам не могу да поверујем да сам толико издржао с тим идиотом. Понекад је волела да се чешка врховима ноштију преко чарапа што је стварало неко посебно пуцкетање што је такође спадало међу њене отменије манире. Мислим да јој се то пуцкетање ноштију нарочито допадало као и оно подухватање ваздуха или изговарање речи »перипетије«. А онда је, једног лепог дана, после свих *перипетија* и *силешова околности* изјавила с притајеним пркосом: Трудна сам!

Све силе овога света немоћне су пред глупим женским наумом. Не покушавати да је разуверим било је све што сам могао учинити за њу.

»Добро«, рекох, »ако је такав шлет околности«, спаковах ствари које стадоше у једну омању торбу и два цепа, и кренух на пут. »Боље ти је било да си нашла неког државног чиновника«, подсетих је још једном на стари предлог.

»Не, не...« одврати она спремно.

Тада помислих није ли се то у њеном лику пришуњала сама смрт. И онда реших да је поведем на реку. Није слутила ништа од мог плаћа јер беше јесен кад капа лисје златно. *И јоведох је на реку...* Стигосмо до старих врбака где се разиграна вртица матичне струје чеше о стрмо засечену обалу. Био је то само загрљај који се неосетно преобрази у спажан гриф: испружен длан преко уста, нос благо укљештен између палца и кажипрста. Неколико пута се копрцнула и ту беше крај свим »перипетијама«. Трбух јој расекох и тамо ставих камење. (Ову финту с камењем открио сам у *Свеојшћој истјорији беишчаића*.) Онда је препустих ђудима мутне реке.

»Ето тако«, прошапутах, отресајући дланове. »Више се никад нећемо видети. Путуј драга Евице!«

Истога дана укрцах се на лађу и с прним морнарима запллових ка Црном мору. Највећи део дана проводио сам у трушлу брода где сам бринуо о подмазивању машина и од заглушујуће хуке мотора нисам могао мислити на Леонору.

После неколико тешких месеци стигох до Океана. Повремено бих излазио на палубу и у ретким тренуцима самоће остајао задивљен пред плавим пространима. Призвао бих тада у сећању оно пребајно лице и поглед онај што потреса душу слатким дрхтајима.

Прођоше многе године на водама и бејаш већ сасвим сед када доспесмо до далеких јужних мора. Краљу једног тамошњег племена дотерасмо свакојаких тканина, огледала и предмета од гвожђа и бакра. У знак захвалности краљ нам приреди велики дочек. Све што је лепотица у том племену играло је пред нама на палуби. Мени као заповеднику лађе беху припремили изненађење. При крају забаве појави се најлепша. Засута цвећем, у пратњи најлепших девојака приближавала се ка бродском мосту. Беше то онај поглед што узноси до седмог неба. То беше она. И када хтедох да јој полетим у сусрет, да крикнем њено име, сашлетох се о нешто жилаво, мокро, хладно. Ту, крај мојих стопала, чврсто ме обухватајући испод колена клечаше Ева. Гледала ме је одоздо оним млечикастим погледом, с оним истим камењем у распореном трбуху док су јој се низ лице цедиле слинасте мрке алге.